

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Традиційні культури етносів українського Подунав'я

освітній ступінь _____ **магістр**
(назва освітнього ступеня)

галузь знань _____ **усіх галузей знань**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **усіх спеціальностей**
(спеціалізація) *(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))*

тип дисципліни _____ **вибіркова**
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою української і всесвітньої
історії та культури

протокол № 8 від 08.01.2020

Завідувач кафедри В.П. Черновца
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова ради з якості вищої освіти факультету
української філології та соціальних наук

Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Акчебаш Альона Василівна викладач кафедри
української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Чорна Ліана Володимирівна, кандидат
історичних наук, доцент кафедри української і
всесвітньої історії та культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	18	4
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	-	-
Семестр: 2	<i>Семінарські заняття:</i>	
	14	4
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є традиційні культури основних етносів українського Подунав'я.

Метою вивчення дисципліни «Традиційні культури етносів Українського Подунав'я» є оволодіння студентами системними знаннями щодо сутності традиційної культури, специфіки розвитку традиційних культур основних етносів Українського Подунав'я.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Теорія та методологія історії».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Етнодемографічні процеси сучасного світу», «Українська етнологія».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. **Знання:** теоретичного матеріалу щодо змісту поняття «традиційна культура», структури традиційних комплексів, їх функцій, специфічних рис традиційної культури основних етносів Українського Подунав'я, етнокультурних зв'язків у регіоні.
2. **Уміння:** аналізувати головні етапи розвитку, закономірності функціонування традиційних культур; порівняти їх; знайти спільне та відмінне.
3. **Комунікація:** використовувати набуті знання задля розвитку етнокультурних зв'язків у регіоні, створювати умови для комунікації із

представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій, толерантно сприймати соціальні, етнічні, конфесіональні та культурні відмінності, сприяти збереженню загальнолюдських і національних духовних цінностей.

4. *Автономність та відповідальність* виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Тема 1. Вступ. Поняття традиційної культури.	4	2	2			8	2	2				16
2.	Тема 2 . Господарство і матеріальна культура етносів Українського Подунав'я.	8	4	4			16	2	1	1			18
3.	Тема 3. Народний одяг. Їжа і харчування.	4	2	2			8	1		1			14
4.	Тема 4. Громадський побут.	4	4	2			8	1	1				20
5.	Тема 5. Сім'я і родинна обрядовість.	6	4	2			12	1		1			20
6.	Тема 6. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль.	4	2	2			8	1		1			20
	Проміжний контроль						4						4
	Разом:	32	18	14			88	8	4	4			112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ. Поняття традиційної культури. Традиційна культура та сучасна.

Специфіка регіону. Особливості формування населення регіону. Формування регіональних груп українців. Етапи болгарської колонізації на півдні України другої половини XVIII - XIX ст. Виникнення старообрядницьких поселень у Подунав'ї. Молдовани. Гагаузи. Албанці.

Тема 2. Господарство і матеріальна культура етносів Українського Подунав'я. Основні галузі господарства й заняття населення. Знаряддя праці. Допоміжні види господарської діяльності. Домашні промисли та ремесла. Транспорт. Засоби пересування.

Поселення та житло. Етнічне розмаїття народного житла. Традиційні риси селянської садиби. Будівельні матеріали. Інтер'єр та його елементи. Житло в духовному світі селянина.

Тема 3. Народний одяг. Формування традиційного одягу основних етносів Українського Подунав'я. Різновиди одягу. Символіка народного костюма. Прикраси. Особливості весільного вбрання.

Їжа і харчування. Повсякденна й святкова їжа та напої. Режим і сезонність харчування. Харчові заборони. Обрядова їжа. Обрядовий хліб коровай.

Тема 4. Громадський побут. Громадський побут і звичаєвість. Колективна взаємодопомога і громадське самоуправління. Громадське дозвілля та етикет. Свята громадських об'єднань. Посиденьки, вечорниці, народні ігри. Осередки громадського спілкування. Календарні свята і обряди. Трудова обрядовість.

Тема 5. Сім'я і родинна обрядовість. Шлюбні звичаї та шлюб. Сімейні взаємини. Сімейні обряди. Родильна обрядовість. Весільна обрядовість. Поховальна обрядовість.

Тема 6. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль. Народна астрономія, народна метеорологія, народна ботаніка та зоологія, народна медицина та ветеринарія. Світоглядні уявлення та вірування. Народна педагогіка.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1: Поняття традиційної культури.

Тема 2. Господарство і матеріальна культура етносів Українського Подунав'я.

Тема 3. Народний одяг.

Тема 4. Їжа і харчування.

Тема 5. Громадський побут.

Тема 6. Сім'я і родинна обрядовість.

Тема 7. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль.

5.3. Організація самостійної роботи студентів денної (заочної) форми навчання

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20 (30)	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел - підготовка реферату; - підготовка до презентації результатів дослідження.	14 (20) 20 (28) 10 (10) 20 (20)	Анотації наукових статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	88 (112)	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Ганчев А.И. Традиции взаимопомощи в болгарских селах Южной Бессарабии (первая половина XX века) // Етнічна історія народів Європи. -К., 1999. - Т.2. - С. - 37-42.
2. Ганчев А.И. Особенности брачных отношений у болгар Южной Бессарабии: на материалах села Евгеновка Тарутинского района Одесской области // Българите в Северното Причерноморие. - Велико Търново, 2000. - Т.VII. - С. 449-459.
3. Дізанова А.В. У сузір'ї народів // Літературознавчі і етнокультурні парадигми (К юбилею проф. Н.П. Лебеденко). – Ізмаїл; СМІЛ, 2010. – С.318-327.
4. Кушнір В. Особливості декорування традиційного житла українців Буго-Дністровського межиріччя і Буджака // Народна творчість та етнографія. – 2011. – № 4.
5. Кушнір В. Чинники трансформації календарної обрядовості українців Півдня Буджака і степового Подністров'я // Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу. Збірка наукових праць / Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». - Одеса, 2011. – С. 223 – 228.
6. Кушнір В. Формування регіональних груп українців у Буджаку, Нижньому Подунав'ї та дельті Дунаю // Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2012. – С. 270 – 279.
7. Новик А.А. Албанцы и славяне в поселениях юга Украины. По материалам экспедиций 1998 г. // Проблемы славяноведения: Сборник научных статей и материалов. Вып. 1. Брянск, 2000. С. 234 – 243.
8. Новик А.А. Самосознание албанцев Украины: исторический, лингвистический и экстралингвистический контексты // Этнографическое обозрение. - 2011. - №5. - С. 75 – 90.
9. Петрова Н. Форми дошлюбного спілкування українців Одещини (весняно-літній календарний цикл) // Записки історичного факультету / ОНУ імені І.І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 88-96.
10. Петрова Н. Свадебные обычаи и обряды // Липоване: история и культура русских старообрядцев. – Одесса, 2007. – Вип. 4. – С. 95-101.
11. Прігарін О.А. Сільське житло та садиба болгар Південної Бессарабії в ХІХ - на початку ХХ ст. // Історичне краєзнавство Одещини. - Вип.5. - Одеса, 1994.- С. 42-46.

Перелік першоджерел для конспектування

1. Берг Л.С. Бессарабия. Страна. – Люди. – Хозяйство. – Петроград, 1918. (Фрагмент).
2. Берг Л.С. Население Бессарабии: этнографический состав и численность. – Петроград, 1923. (Фрагмент).
3. Боплан Г. Опис України. – К., 1990. (Фрагмент).
4. Джерела історії Південної Бессарабії (з давніх часів до кінця ХІХ ст.) / Упорядники О.М. Лебеденко, Л.Ф. Циганенко та інші. – Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2013.
5. Свиньин П. Описание Бессарабской области // ЗООИД. – Т.VI. – Одесса, 1867. (Фрагмент).

Тематика рефератів:

1. Роль жінки у болгарській сім'ї.
2. Традиційна їжа та ритуали її споживання.
3. Знакова роль рушників в обрядах українців.
4. Сакральна цінність хліба в українській народній культурі.
5. Традиційна культура та сучасність.
6. Традиційна обрядовість.
7. Весільні звичаї та обряди українців (болгар, молдован, гагаузів).
8. Календарні свята та обряди етносів Українського Подунав'я.
9. Сімейні обряди та звичаї етносів Українського Подунав'я.
10. Традиційне житло етносів Українського Подунав'я.
11. Народний одяг українців (болгар, молдован, гагаузів, липован, албанців, німців,

- евреїв).
12. Особливості інтер'єру (українського, липованського, болгарського, молдавського, гагаузького) житла.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 15 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з історії розвитку суспільно-політичної думки в Україні, а також вміння застосовувати ці знання при аналізі політичних процесів в Україні.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Вкажіть етнічні особливості народного житла у регіоні.
2. Схарактеризуйте світоглядні уявлення та вірування основних етносів Подунав'я.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання

теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Українознавство: Посібник.-К.,1994.
2. Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник / А.П. Пономарьов, Л.Ф. Артюх, Т.В. Косміна та ін. – К.: Либідь, 1993. – 256 с.
3. Українське Подунав'я: історія, етнографія, мова: Матеріали наук. конф. – Ізмаїл, 1995.
4. Українське Придунав'я: історія, етнокультурний розвиток. – Ізмаїл, 1995. – 56 с.
5. Українське Придунав'я. – Кн. 1. – Ізмаїл, 1998. – 176 с. (С.139 – 175).
6. Українські традиції /упорядник О.В. Ковалевський. – Харків, 2011. – 573 с.
7. Буджак: историко-этнографические очерки народов юго-западных районов Одесщины. Книга для чтения / Ред.: А.И. Киссе, А.А. Пригарин, В.Н. Станко. – Одесса: PostScriptUm. – СМІЛ, 2014. – 744 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Агафонова Т.А. Було в свадебных обрядах болгар Южной Бессарабии // Археология и этнология Восточной Европы: материалы и исследования. Одесса, 1997. - С. 316-320.
2. Басов Н.М. Вилково – город 3 церквей, 72 островов и бесконечных каналов. – Одесса: Астропринт, 2008. – 104 с.
3. Бачинська О. Українське населення Придунайських земель. XVIII – XIX ст. (заселення та економічне освоєння). – Одеса, 2002.
4. Верховцева І., Пригарин О. Буджак: історичний зміст топоніму у контексті історико-етнографічного районування України // Постфактум: історико-антропологічні студії. – 2013. - № 1. – С. 98 – 111.
5. Вилково – город в дельте Дуная / В. Силантьева – Скоробогатова, Г. Касим и др. – Одесса, 1996. – 184 с.
6. Ганчев А.И. Обычное право // Очерки истории и этнографии с. Кирнички в Бессарабии. Приложение. - Одесса, 1998.
7. Ганчев А.И. Болгарская семья в Южной Бессарабии в первой половине XIX века: заселение и этнодемографическое развитие // Археология и этнология Восточной

Європи. – Т. 3. - Одеса, 2002. - С. 333-335.

8. Ганчев А.И. Трансформация семьи в полиэтнических регионах (по материалам юго-западных районов Одессины второй половины XX в.) // V Конгресс этнографов и антропологов России: Тезисы докладов. - Омск, 2003.
9. Ганчев А.И. Трансмиссия социального опыта в период социализма: на материалах болгарских сел южной Бессарабии / Р.Ф. Кайндль і українська історична наука. Матеріали Міжнародного наукового семінару "Кайндлівські читання". - Чернівці, 22-23 травня 2004 р. - Частина 2. Вижниця, 2004. - С. 45-49.
10. Ганчев А.И. Місце церкви в суспільній структурі болгарського села Південної Бессарабії: історія і сучасність // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник 2004 р. - Книга 1. – Львів: Логос, 2004.- С. 166-170.
11. Георгієва С.І. Етапи формування болгарського соціуму села Зоря (Камчик) Саратського району Одеської області // Функціонування літературних мов і діалектів межириччя Дністра і Дунаю: Колективна монографія / За заг. ред. Колесникової Л.В., Циганок І.Б. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2012. - С. 65-71.
12. Дізанова А.В. У сузір'ї народів // Літературоведческие и этнокультурные парадигмы (К юбилею проф. Н.П. Лебеденко). – Измаил; СМІЛ, 2010. – С.318-327.
13. Дізанова А.В. Рушник у сімейній обрядовості етносів українського Придунав'я // Историко-культурное наследие Причерноморья: изучение и использование в образовании и туризме. – Ялта, 2013. - С. 18 – 19.
14. Дізанова А.В. Рушник у традиційній культурі етносів українського Придунав'я // Філологічна освіта у поліетнічному просторі: регіональний досвід: Збірник наукових статей. – Ізмаїл: РВВ ІДГУ; «СМІЛ», 2013. – 264 – 267.
15. Ілюстрована енциклопедія українського народу. Звичаї. Свята. Традиції. – Харків, 2012. – 416 с.
16. Кучерявенко І.Ф. Старообрядницький духовний центр Південної Бессарабії середини ХІХ – середини ХХ ст. в радянській та пострадянській історіографії // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 10 (88). – С. 192-203.
17. Кучерявенко І.Ф. Старообрядці в Бессарабии // Літературоведческие и этнокультурные парадигмы. Сборник статей. – Измаил: СМІЛ, 2010. – С. 328-342.
18. Кучерявенко І.Ф. Розвиток культури в Південній Бессарабії у ХІХ ст. // Гілея: науковий вісник: Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: Збірник наукових праць. – К., 2011. – № 48 (6). – С. 101-109.
19. Кушнір В. Господарсько-побутова адаптація українців південно-західного степу і Нижнього Подунав'я (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.). – Одеса: КП ОМД, 2012. – 192 с.
20. Кушнір В. Народознавство Одещини. – Одеса, 1998.
21. Кушнір В. Народознавство Одещини. – Одеса, 2008.
22. Кушнір В. Особливості декорування традиційного житла українців Буго-Дністровського межириччя і Буджака // Народна творчість та етнографія. – 2011. – № 4.
23. Кушнір В. Чинники трансформації календарної обрядовості українців Півдня Буджака і степового Подністров'я // Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу. Збірка наукових праць / Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». - Одеса, 2011. – С. 223 – 228.
24. Кушнір В. Формування регіональних груп українців у Буджаку, Нижньому Подунав'ї та дельті Дунаю // Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2012. – С. 270 – 279.
25. Кушнір В.Г., Петрова Н.О. Традиційна весільна обрядовість українців Одещини (20-80-ті рр. ХХ ст.). – Одеса: Гермес, 2008. – 256 с.
26. Лесникова А.В. К проблеме функционирования традиции в диаспоре (на примере святочного ряженья болгар Южной Бессарабии) // Социально-гуманитарный вестник Юга России. - 2013. - №1. - С. 4-10.
27. Лесникова А.В. Маски и ряженые в святочной обрядовой традиции болгар Южной

- Бессарабии - аутентичное, заимствованное и региональное // Постфактум: історико-антропологічні студії. – 2013. - № 1. – С. 112 – 135.
28. Морозова М. Семейно-родственные отношения у албанцев Украины: взгляд сквозь призму языка // Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2012. – С. 320 – 330.
29. Наулко В. І. Пошуки. Роздуми. Студії: Збірник вибраних праць до 80-річчя від дня народження. – К.: Український письменник, 2013. – 392 с.
30. Наулко В. І. Формування етнічного складу населення Півдня України в останній чверті XVIII ст. – другій половині XIX ст. // Буков. іст.-етногр. вісник. – Чернівці, 2001. – Вип. 3. – С. 77–78.
31. Новик А.А. Самосознание албанцев Украины: исторический, лингвистический и экстралингвистический контексты // Этнографическое обозрение. - 2011. - №5. - С. 75 – 90.
32. Петрова О.В. Транскультурні особливості вікового символізму (на матеріалах народів Одещини) // Записки історичного факультету. Одеса: Ізмаїл: міськ. друкарня, 2007. - Вип. 18. - С. 23-34.
33. Петрова Н. Стійкість традиційних обрядів у весіллі молдован Буджака (середина XIX – XX ст.) // Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». – Одеса, 2012. – С. 378 – 389.
34. Петрова Н. Сватання як складова частина передвесільного циклу обрядів українського весілля (за матеріалами етнографічних досліджень Одещини) // Етнографічні дослідження населення України (Матеріали першої Всеукраїнської етнологічної конференції студентів та молодих вчених, лютий 1996 р.). – Одеса, 1996. – С. 53-55.
35. Петрова Н. Традиційні форми дошлюбного спілкування молоді (за матеріалами етнографічних досліджень Одещини) // Записки історичного факультету / ОДУ ім. І.І. Мечникова. – Одеса, 1997. – Вип. 4. – С. 37-41.
36. Петрова Н. Міжетнічні взаємовпливи російсько-українського населення Буджака в середині – другій половині XX ст. (за матеріалами етнографічних досліджень весільного фольклору) // Записки історичного факультету / ОДУ ім. І.І. Мечникова. – Одеса, 1997. – Вип. 5. – С. 50-58.
37. Петрова Н. Коровайні обряди в передшлюбних діях українського весілля Одещини // Етнічність в історії та культурі: матеріали і дослідження. Третя Міжнародна етнологічна конференція студентів та молодих вчених. – Одеса, 1998. – С. 126-129.
38. Петрова Н. Деякі аспекти вивчення коровайних обрядів в українському весіллі Одещини // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: Збірник статей. Проблеми вивчення та відтворення історико-культурної спадщини. – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 8. – С. 163-168.
39. Петрова Н. Весільна обрядовість українців південно-західної України: порівняльний аналіз // Проблеми етнології, фольклористики, мистецтвознавства Поділля та Південно-Східної Волині: історія і сучасність. Науковий збірник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 118-126 (співавтор Кушнір В.Г.).
40. Петрова Н. Викрадення молодої як архаїчна форма шлюбу в українців Буджака (етнографічний аспект) // Р.Ф. Кайндль і українська історична наука. Матеріали Міжнародного наукового семінару «Кайндлівські читання», 22-23 травня 2004 р. – Вишніця: Черемош, 2004. – Частина 2. – С. 268-270.
41. Петрова Н. Регіональні дослідження весільної обрядовості українців Південно-Західної України кінця XIX – початку XX ст. // Записки історичного факультету / ОНУ імені І.І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2005. – Вип. 16. – С. 72-83.
42. Петрова Н. Весільна обрядовість старообрядців Українського Подунав'я (спроба порівняльного аналізу) // Етнос. Культура. Духовність: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні моделі розвитку туристичної інфраструктури України. Буковинське та світове старообрядництво: історія, культура, туризм», Чернівці, 23-24 вересня 2006 р. – Чернівці, 2006. – Ч. 2. – С. 206-213.

43. Петрова Н., Кушнір В.Г. Традиційна культура українців у системі виховання міської молоді // Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ століття. Збірник науково-теоретичних статей. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – Вип. 2. – С. 40-44.
44. Петрова Н. Варіативність українського весілля на Одещині // Іван Франко і Буковина: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Іван Франко і Буковина». Чернівці, 23 вересня 2006 р. – Чернівці: Прут, 2006. – С. 316-324.
45. Петрова Н. Форми дошлюбного спілкування українців Одещини (весняно-літній календарний цикл) // Записки історичного факультету / ОНУ імені І.І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 88-96.
46. Петрова Н. Весільна обрядовість молдован Буджака на сторінках «Одесского вестника» (середина ХІХ ст.) // Буковина: історичні та етнокультурні студії. Матеріали ІV Міжнародної наукової конференції «Кайндлівські читання». – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – С. 184-189.
47. Петрова Н. Обрядові атрибути та структура весілля молдован Буджака (середина ХІХ ст.) / Наука і освіта: крок у майбутнє. Матеріали VI Міжнародної наукової конференції «Кайндлівські читання», присвяченої 145-річчю від дня народження Р.Ф. Кайндля. Чернівці, 29 квітня 2011 року. – Чернівці-Вижниця: Черемош, 2011. – С. 415-420.
48. Петрова Н. Традиційне весілля молдован Буджака в середині ХІХ ст. // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: Зб. наук. пр. – Одеса: СПД Бровкін О.В., 2011. – Вип. 6. – С. 47-53.
49. Петрова Н., Борлак І. Обряди викликання дощу у гагаузів Буджаку (середина – друга половина ХХ ст.) // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці: Чернівецький університет, 2012. – Вип. 590-591. – С. 211-214.
50. Петрова Н. Етнокультурна ідентичність в умовах полікультурного середовища (традиції і сучасність Одещини) // Міжнародний діалог слов'янських спільнот Центральної і Східної Європи. Тези Міжнародної наукової конференції. 24-25 травня 2012 року. Частина II. – К., 2012. – С. 222-223.
51. Петрова Н. Стійкість традиційних обрядів у весіллі молдован Буджака (середина ХІХ-ХХ ст.) // Традиційна культура діаспори. Збірка наукових праць / Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання». – Одеса: вид-во КП ОМД, 2012. – С. 378-390.
52. Прігарін О.А. Сільське житло та садиба болгар Південної Бессарабії в ХІХ - на початку ХХ ст. // Історичне краєзнавство Одещини. - Вип.5. - Одеса, 1994.- С. 42-46.
53. Прігарін О.А. Етнічна виразність будівельної обрядовості болгар Півдня Бессарабії // Етнографія Півдня України. - Вип.1. - Одеса: Гермес, 1996. - С. 53-63.
54. Тригуб О.Л. Художні особливості болгарського жіночого плечового одягу на Півдні України ХІХ – початку ХХ ст. // Вісник ХДАДМ. – 2007. - № 12. – С.174 – 182.
55. Філіпенко А. Роль православної церкви у культурному розвитку Бессарабії першої чверті ХІХ ст. // Постфактум: історико-антропологічні студії. – 2013. - № 2. – С. 76 – 83.
56. Широков О.С. Происхождение бессарабских албанцев (опыт глоттохронологии) // Научные доклады высшей школы. Филологические науки. М., 1962. - № 4. - С. 26 – 36.

10.3. Інтернет-ресурси

<http://history.org.ua/uk> – Інститут історії України НАН України

<http://www.litopys.org.ua> – ІЗБОРНИК. Історія України ІХ-ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації.

<http://uamoderna.com> – Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис.

<http://libr.org.ua/books/78.html> – Українська електронна бібліотека